

Veiligheid, tot welke prijs? (2)

Moratorium nodig op beveiligingsbranche

RONALD VAN STEDEN

Het aantal particuliere beveiligers in Nederland groeit en bloeit. Beveiligingsbedrijven nemen steeds meer politie(achtige) taken over, inclusief toezicht en handhaving in het publieke domein. Opmerkelijk genoeg gebeurt dit zonder een noemenswaardig debat over de wenselijkheid van dergelijke tendensen. Bovendien ontberen overheden een doortimmerde visie op samenwerking en controle. Hoe zit het met de mogelijke politieke en maatschappelijke consequenties die het vermarkten van veiligheid met zich meebrengt?

Particuliere beveiliging is een branche in beweging. De markt groeit gestaag met 6 à 7 procent per jaar en is constant op zoek naar nieuwe werknemers.¹ Het is daarom niet verwonderlijk dat beveiligers een integraal onderdeel van ons leven zijn gaan uitmaken. In stedelijke ruimten wemelt het van particuliere toezichthouders en ordehandhavers; we komen hen tegen op luchthavens, in winkelcentra of bij grote evenementen, maar ook steeds vaker in wijken, buurten en straten. Deze laatste ontwikkeling kwam op gang nadat bestuurlijke instanties in 2004 expli-

ciet toestemming kregen om 'voor het houden van toezicht in het publieke domein gebruik [te] maken van particuliere beveiligers'.² Het toenmalige kabinet sloot hiermee aan bij al bestaande praktijken van gemeenten die in drukke tijden beveiligingsbedrijven inhuurden en bij de collectieve beveiliging van rijkere wijken in onder meer Wassenaar en Bloemendaal. Tevens zijn beveiligers aangesteld binnen zogenaamde 'overheidsondersteunende diensten'.³ Zij vervullen nu een assisterende rol in detentiecentra, werken als controleurs binnen het parkeerwezen en zijn aangesteld als toezichthouders in of rond het openbaar vervoer.

Omdat de bescherming van rust en orde tot de kerntaken van het openbaar bestuur behoren, zijn deze ontwikkelingen op zijn minst opmerkelijk. Weliswaar is de veiligheid door de eeuwen heen ook de taak is geweest van allerlei groepen burgers zoals schutterijen en nachtwachten (Rawlings, 2003), maar toch zijn we gewend aan een politieorganisatie met legitiem geweldsmonopolie. Veiligheid is immers het publieke goed(e) bij uitstek. De politie vervult een wezenlijke rol bij het geruststellen van burgers en het in stand houden van affectieve gemeenschappen (Loader en Walker, 2001).

Het is des te opmerkelijker dat er tegenwoordig weinig of geen politieke en maatschappelijke aandacht gaat naar de geleidelijke ondergraving van deze beginselen. Er is sprake van een almaar luider wordende 'stille

32

Over de auteur Ronald van Steden is onderzoeker en docent bij de afdeling Bestuur en Organisatie aan de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Hij is daar verbonden aan de Frans Denkersleerstoel, een onderzoeksprogramma naar thema's rondom 'veiligheid en burgerschap'.

Noten zie pagina 38

revolutie' in de veiligheidszorg nu tal van particuliere, meestal commerciële organisaties politie(achtige) taken gericht op toezicht en handhaving gaan uitvoeren (Shearing en Stening, 1981). Veiligheid wordt vermarkt, zonder dat er een duidelijk debat over de wenselijkheid hiervan plaatsvindt. Er is nauwelijks sprake van politieke discussie over, laat staan kritische reflectie op, particuliere beveiliging.

Deze situatie kan niet zonder gevolgen blijven. De Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie (SMVP, 2006) waarschuwde onlangs dat de overheid haar regie over veiligheidsnetwerken dreigt te verliezen met alle gevolgen van dien. Er staan niets minder dan immanent met veiligheid verbonden principes zoals 'gelijkheid' en 'rechtvaardigheid' op het spel. Het is daarom hoog tijd de sociale en politieke gevolgen die particuliere beveiliging kan hebben kritisch te belichten.

AARD EN OMVANG

De veiligheidsbranche bestaat uit een groot en gevarieerd assortiment van sectoren. Zo zijn er geld- en waardetransporteurs, private rechercheurs, forensische accountants, consultants en fabrikanten van technische producten zoals camera's, sloten en hekken. Het grootste segment bestaat echter uit beveiligers, ook wel 'manbewaking' genoemd. Dit segment kent een verscheidenheid aan specialismen variërend van receptionisten, winkelsurveillanten en mobiele surveillanten tot horecaportiers, evenementenbeveiligers en toezichthouders in het publieke domein. Ze hebben wel een aantal karakteristieken gemeen:

- > zij dragen meestal een uniform;
- > zijn ongewapend, alhoewel het gebruik van honden is toegestaan;
- > hebben zowel private als publieke opdrachtgevers;
- > bieden hun diensten tegen betaling aan;
- > ontlenen hun autoriteit aan huisregels of toegangsvoorwaarden.

Tegenover circa 53.000 agenten staan in Nederland momenteel naar schatting ruim

32.000 beveiligers. In 1980 waren dat er nog circa 10.000 (Van Steden, 2004). Vanuit internationaal perspectief kent Nederland een vrij kleine beveiligingsbranche; per 100.000 inwoners zijn er 184 beveiligers actief ten opzichte van gemiddeld 253 binnen de Europese Unie (Van Steden en Sarre, 2007). Niettemin wordt de

Zeker nu de klassieke markten, winkelcentra en bedrijventerreinen, een verzadigingspunt lijken te bereiken, bestaat er behoefte aan nieuwe wingebieden

betekenis van beveiligers voor burgers gestaag groter. Alhoewel precieze gegevens ontbreken, kan gevoelig worden aangenomen dat het aantal uren dat zij op straat doorbrengen een stuk hoger ligt dan bij politiemensen. Hun zichtbaarheid en aanwezigheid is dus omvangrijk (Terpstra, 2007). Brancheorganisatie VPB claimt zelfs dat 's nachts meer private dan publieke surveillancewagens Nederland doorkruisen.

Deze trend zal vermoedelijk doorzetten. Gemeenten vertonen de neiging om de uitvoering van toezichts- en handhavingfuncties uit te besteden. Beveiligers worden als extra 'ogen en oren' naast de politie ingezet. In het geval van grote evenementen opereren zij soms op incidentele basis, maar er is ook wel sprake van structurele afspraken. Tevens krijgen beveiligingsbedrijven toegang tot handhavende functies door het leveren van medewerkers die als Buitengewoon OpsporingsAmbtenaren (BOA's) tegen kleine overlast optreden.⁴ In de woorden van de verantwoordelijke minister: 'De opsporingsbevoegdheid, die potentieel de uitoefening van dwang en geweld inhoudt, blijft in de regel een exclusieve bevoegdheid van de overheid. [De leer moet] zich op bepaalde punten evenwel voegen naar de praktijk. Bij de handhaving

van tal van regels in het publieke domein waarbij het niet gaat om misdrijven, maar om onachtzaamheid, om ergerlijk gedrag jegens medegebruikers van het publieke domein of om inbreuken op regels en algemene particuliere belangen hebben gemeenten in toenemende mate behoefte aan meer toezicht waarbij zonnig dwangmiddelen kunnen worden toegepast'.⁵ De branche speelt gretig op de geboden ruimte in. Zeker nu de klassieke markten, winkelcentra en bedrijventerreinen, een verzadigingspunt lijken te bereiken, bestaat er behoefte aan nieuwe wingebieden.⁶ Het overnemen van (ondersteunende) diensten in het publieke domein vormt dan een logische volgende stap.

SUCCEFACTOREN BEVEILIGINGSBRANCHE

Wat verklaart het succes van particuliere beveiliging? Wetenschappelijke literatuur suggereert diverse overlappende en elkaar ondersteunende oorzaken (Van Steden, 2005). De eerste verklaring betreft de toename van *criminaliteit en onveiligheid*. Deze verklaring ligt schijnbaar voor de hand, omdat het aantal geregistreerde misdrijven tussen 1960 en 2005 is toegenomen van 130.000 tot 1,4 miljoen. Een vertienvoudiging die gecorrigeerd naar bevolkingsgroei een verzesvoudiging van de totale criminaliteit inhoudt. Toch vond de grootste hausse in beveiliging ná 1980 plaats, in een periode dat misdaadcijfers, zij het op hoog niveau, stabiliseerden. Dit brengt logischerwijs met zich mee dat groeiende particuliere beveiliging niet direct samenhangt met de kwantiteit van criminaliteit. Vagere emoties van onzekerheid en onbehagen spelen net zo goed een rol, waardoor de roep om toezicht en handhaving groot blijft (Crawford et al., 2005).

Een tweede serie van verklarende factoren betreft *economische ontwikkelingen*. Het idee is simpelweg dat meer economische groei leidt tot meer bezit. Dat moet beveiligd worden en dus zijn er weer meer financiële middelen nodig om deze beveiliging te bekostigen. Daarenboven willen tal van organisaties klanten trekken, hen een veilig gevoel geven en sympathiek te woord

staan. Naast het aanbrengen van camera's, toegangspoortjes en alarminstallaties bieden particuliere beveiligers dan prima kansen. Het zijn relatief goedkope arbeidskrachten die 'waken over uw en onze eigendommen' en tevens bijdragen aan de *public relations* van hun opdrachtgever.

Een derde, nauw met het voorgaande verbonden, verklaring is de groei van zogenaamde *semi-publieke domeinen* (Shearing en Stenning, 1981). Winkelcentra, bedrijventerreinen, kantorencomplexen, voetbalstadions, pretparken, dierentuinen, megabioscopen, vakantieparken en zo meer worden door grote groepen mensen bezocht, wat om intelligent veiligheidsbeleid vraagt. Eigenaren hebben belang bij een zo aantrekkelijk mogelijke ambiance en huren daarom beveiligers in die gelijktijdig als gastheer (of gastvrouw) en ordehandhaver kunnen optreden.

Ten vierde zijn *kerntakendiscussies* over wat de politie wel, en vooral niet zou moeten doen van belang (Van der Vijver et al., 2001). Ondanks de groei van middelen en personeel worden agenten overvraagd. Hierdoor is de tevredenheid over de politieorganisatie onder burgers afgenomen. Het lukt de politie niet adequaat op te treden tegen criminaliteit en onveiligheid in een samenleving die weinig of geen risico's accepteert. Een gevolg is dat politiemensen anders tegen hun werk aan zijn gaan kijken. Bedrijfsmatig denken toegespitst op prestatiecontracten en *output* heeft zijn intrede gedaan en daarom probeert de politie zich nadrukkelijker op haar traditionele werkteerren van buurten, wegen en wijken te richten. Dat gaat ten koste van aanwezigheid en zichtbaarheid elders. Eigenaren van winkels en winkelcentra worden daarom gestimuleerd zelf maatregelen te nemen in de vorm van bijvoorbeeld surveillerende beveiligers.

Dit laatste, tenslotte, past in *overheidsbeleid* gericht op het *responsibiliseren*, het meer verantwoordelijk maken van de samenleving. Burgers en organisaties moeten individueel voor beveiligingsmaatregelen zorgen. Tegelijkertijd richt de politie zich op een hardere, meer repressieve aanpak; intensiveren gemeenten toezicht en handhaving in het publieke domein en groeit

het arsenaal van veiligheidsfunctionarissen. Overheidsbeleid twijfelt dus tussen het versterken van de *civil society* en ferm optreden om verloren vertrouwen terug te winnen (Garland, 1996). Daarmee rijst de vraag in hoeverre de overheid particuliere beveiliging in de toekomst verder zal toelaten en stimuleren en hoeveel ruimte de branche krijgt. Terwijl het over niets minder dan veiligheidszorg gaat — een cruciale overheidstaak — wordt hier alleen in zeer beperkte kring over gediscussieerd. Bewustwording van de beschreven verschuivingen richting commerciële aanbieders verdient daarom hoge maatschappelijke en politieke prioriteit.

CONSEQUENTIES

Terwijl het in de politieke arena stil blijft, wordt er binnen internationale academische fora druk gedelibereerd over de voors en tegens van groeiende particuliere beveiliging. Belangrijk uitgangspunt hierbij is de collectieve waarde van veiligheid. Die wordt niet alleen negatief gedefinieerd als afwezigheid van risico's en gevaren, maar ook positief begrepen als vitale basis voor een solidaire samenleving. De discussie gaat over tenminste drie kwesties:

- 1 de professionaliteit en effectiviteit van beveiligers;
- 2 de exclusieve focus van de branche;
- 3 de impact van particuliere beveiliging op de functie en positie van de overheid.

Om te beginnen de eerste kwestie. Beveiligingsbedrijven hebben de laatste jaren zwaar ingezet op kwaliteit en integriteit. De branche kent een breed scala aan opleidingen, trainingen en cursussen. Tegenwoordig is iedere beveiligers wettelijk verplicht een MBO-geaccrediteerd diploma te halen. Daarnaast wordt her en der gewerkt aan doorgroei- en specialisatietrajecten. Allerlei stichtingen, scholen en instituten hebben zich inmiddels op particuliere beveiliging gestort. Voorts probeert de brancheorganisatie VPB door middel van een keurmerk de professionaliteit van haar leden te waarborgen. Ondernemingen die aan bepaalde kwaliteitseisen

aangaande bijvoorbeeld opleiding kunnen voldoen, krijgen een certificaat en met behulp van uitgekende communicatiestrategieën wordt er hard aan het imago van beveiligers geschaafd.⁷

Enige terughoudendheid is echter op zijn plaats. Nog steeds bestaat de branche voor een flink deel uit flexibele parttime krachten die beveiliging er als baantje 'naast' doen. En nog steeds kennen beveiligingsbedrijven een stevig personeelsverloopcijfer van 25 procent.⁸ Bovendien zijn opdrachtgevers niet van zins veel geld aan beveiliging te spenderen, waardoor het aantal *freeriders* hoog is (circa 35 procent) en de continuïteit van veiligheidsarrangementen discutabel blijft.⁹ Hiermee rijzen twijfels over hoe effectief beveiligers zijn. Er wordt veel van hen verwacht, juist omdat klanten voor hun diensten betalen. Toch wijzen critici erop dat burgers de capabiliteit van beveiligers in twijfel trekken.

Ook hier zijn tendensen naar kasteelachtige vinexlocaties en seniorensteden zichtbaar

De invloed van politiemensen op gevoelens van veiligheid en gerustheid wordt bijvoorbeeld veel groter geacht (Crawford et al., 2005). Daarbij komt dat ook de politie het op deze punten moeilijk heeft. Waar assertieve burgers doorgewinterde agenten bekritisieren, zullen beveiligers met een naar verhouding beperkte professionele bagage waarschijnlijk nog meer scepsis wekken.

Een volgend punt betreft de herdefiniëring van veiligheid tot consumptiegoed. Beveiligers gaan zich exclusief op de wensen van hun clientèle richten. Wie betaalt, bepaalt. Dit leidt tot een fundamenteel andere institutionele logica dan gangbaar is bij de politie. Zoals Terpstra (2006) constateert: 'terwijl publieke veiligheidszorg zich wil baseren op waarden als rechtvaardigheid en gelijkheid, lijken mechanismen van

uitsluiting de belangrijkste manier te vormen waarop private partijen met veiligheidsrisico's omgaan'. Auteurs wijzen derhalve op de gevaren van 'exclusieve gemeenschappen' waarbinnen de rijken zich met beveiligers, muren en camera-systemen omringen. In meest extreme vorm versplinteren samenlevingen tot *gated communities* en *no-go areas*, een doemscenario dat zich reeds voordoet in bijvoorbeeld de Verenigde Staten, Zuid-Afrika of Latijns-Amerika. De elite gebruikt daar Hummers en helikopters om van de ene naar de andere veilige haven te hoppen, de politie als ordehandhaver voor de armen achterlatend. Nederland kent wat dit betreft een veel egalere samenleving, maar ook hier zijn tendensen naar kasteelachtige vinexlocaties en seniorensteden zichtbaar.

Tot slot een opmerking over de positie en functie van de overheid. Uit analyses van lokale veiligheidsnetwerken blijkt dat samenwerking tussen politiemensen, particuliere beveiligers en andere veiligheidsfunctionarissen niet altijd vanzelf gaat (Terpstra en Kouwenhoven,

Het is tijd om te stoppen met het welhaast ongemerkt toelaten van privaat toezicht in het publieke domein tot de overheid een klare visie heeft op particuliere beveiliging

36

2004). Soms treden spanningen op, bestaat er onduidelijkheid over wie waarvoor verantwoordelijkheid draagt en is er onvoldoende aandacht besteed aan naar behoren functionerende controlemechanismen. Hierbij komt dat de grenzen tussen 'publiek' en 'privaat' aan het verschuiven zijn. De particuliere beveiligingsbranche wordt vaak complementair geacht aan de politie, omdat de laatste er is voor het openbare domein terwijl de eerste toezicht houdt in bijvoorbeeld

winkels, hotels en kantoorgebouwen. Toch is dit strenge onderscheid in de praktijk niet langer houdbaar. Sterker nog, er treedt verregaande vervaging op. Beveiligers surveilleren ook door buurten en wijken — sommigen worden hier zelfs primair voor aangesteld. Het is daarom cruciaal dat politiekorpsen en gemeenten een voortrekkersrol blijven vervullen ten aanzien van taakgerichtheid, leiderschap, motivatie en transparantie. Het is vraag of de overheid voldoende toegerust is op deze rol. Haar regiefunctie schiet nogal eens te kort (SMVP, 2006).

Minstens zo zorgwekkend is dat de inzet van dwang- en drangmiddelen diffuser wordt. Lag het zwaartepunt bij politie en justitie, thans zien we een spreiding van handhaving en controle. Het is niet ondenkbaar dat gemeenten in ruimere mate (particulier geleverde) Buitengewoon OpsporingsAmbtenaren gaan inzetten voor het tegengaan van kleine overtredingen in het publieke domein. Tegelijk worden beveiligers volop ingezet bij festiviteiten en uitgaansgelegenheden, volgens sommigen als verlengstuk van *zero tolerance* strategieën ter correctie van deviant gedrag (Terpstra, 2006). Vooralsnog blijft het geweldsmonopolie strikt genomen in handen van de overheid. Opsporingsambtenaren, ook als zij van beveiligingsbedrijven komen, krijgen de status van gemeenteambtenaren met alle juridische kaders die daarbij horen. Bovendien mogen stewards, evenementenbeveiligers en portiers niet ingrijpen bij geweldssituaties. De politie blijft altijd op de achtergrond aanwezig.

Tegelijkertijd krijgen burgers te maken met een spectrum van geüniformeerde lieden waarvan sommigen de bevoegdheid tot verbaliseren hebben. Dit kan verwarring oproepen over 'wie' nu 'wat' mag. Het voortschrijden van privaat toezicht in het publiek domein stimuleert bovendien de neiging om de beveiligingsbranche meer slagkracht en dus bevoegdheden te geven. Hiermee raken we aan de principiële kwestie of de overheid haar verantwoordelijkheden niet erg snel uit handen geeft. Politici mogen daar niet licht mee omspringen. Zoals gezegd: veiligheid is een kerntaak van politie en justitie en

geldt als basisvoorwaarde voor een fatsoenlijke en solidaire samenleving.

Samengevat kan de vermarkting van veiligheid negatieve consequenties hebben voor het vertrouwen in de Nederlandse rechtsstaat. Deze ontwikkeling roept veel vragen op: voelen burgers zich gelijk behandeld; blijft het kristalhelder welke functionaris welke bevoegdheden heeft en wie men bij problemen nog waarop kan aanspreken? Laden al die commerciële ordehandhavers niet de verdenking op zich puur voor het belang van hun opdrachtgever te werken? Zijn zij capabel genoeg de juiste beslissingen op het juiste moment te nemen of wekken hun aanwezigheid en afwegingen vooral ergernis en escalatie op? Het zijn prangende kwesties waarover de politiek terdege moet nadenken alvorens de beveiligingsbranche nog meer ruimte te geven.

AANBEVELINGEN

Het is tijd om een pas op de plaats te maken, om te stoppen met het welhaast ongemerkt toelaten van privaat toezicht in het publieke domein tot de overheid een klare visie heeft op particuliere beveiliging. Politici en beleidsmakers moeten met een duidelijk gezichtspunt, een doortimmerd beleidsplan komen. Wetenschappelijke publicaties bieden hiervoor enkele goede aanknopingspunten.

Ten eerste is het de plicht van landelijke, regionale en lokale overheden om te zorgen voor voldoende communicatie en coördinatie. Daarnaast moeten beleidsmakers duidelijker zicht krijgen op de verschillende beveiligingsbedrijven die in hun regio dienst doen. Om daartoe in staat te zijn, moeten zij eerst fors investeren in de regierol van gemeenten en politie. De overheid zal sturing en leiding sterker naar zich toe moeten trekken.

Ten tweede schreeuwt het toezicht op particuliere beveiligers om meer aandacht. Alhoewel bedrijven wettelijk verplicht zijn een klachtenregeling te treffen, is dit bij de meeste burgers onbekend. Betere voorlichting vanuit gemeenten die beveiligingspersoneel inzetten,

is daarom gewenst. Ook is onduidelijk wat er precies met klachten gebeurt. De publiek-private samenwerking in de beveiligingsbranche moet beter in kaart gebracht worden,

Ten derde behoren overheden, als ze beveiligers inhuren, met professionele en integere bedrijven in zee te gaan. Bedrijven die aangeslo-

Alhoewel bedrijven wettelijk verplicht zijn een klachtenregeling te treffen, is dit bij de meeste burgers onbekend

ten zijn bij brancheorganisatie *VPB* verdienen dan de voorkeur. Via een nieuw ontwikkeld kwaliteitskeurmerk controleert de *VPB* aangesloten bedrijven en bedrijven controleren elkaar. Hoewel zowel de doelmatigheid als de doeltreffendheid van dit zelfregulerend initiatief evaluatie behoeven, is enige borging beter dan geen enkele.

Ten vierde heeft iedere burger recht op een vergelijkbare mate van veiligheid en bescherming. Het is onvermijdelijk dat welgestelde groepen extra beveiliging inkopen. De vrije markt staat immers open voor iedereen. Nochtans is het te voorkomen dat bestaande verschillen op de spits gedreven worden door afhankelijkheidsrelaties tussen beveiligers en politieagenten in stand te houden.

Ten vijfde dient het onderzoek naar particuliere beveiliging en veiligheidsnetwerken te worden versterkt. Tot op heden verrichten wetenschappers erg weinig studie naar wat particuliere beveiligers in de praktijk doen, hoe zij met instanties zoals politie en gemeenten samenwerken en hoe bredere arrangementen van toezichthouders en handhavers functioneren. Meer inzicht is dringend noodzakelijk, want niets is tenslotte zo praktisch als goede theorie.

Veiligheid, tot welke prijs? Ronald van Steden *Moratorium nodig op beveiligingsbranche*

Literatuur

- Crawford, A., Lister, S., Blackburn, S. and Burnett, J. (2005) *Plural policing: the mixed economy of visible patrols in England and Wales*, Bristol: The Policy Press.
- Garland, D. (1996) 'The limits of the sovereign state: strategies of crime control in contemporary society', *British Journal of Criminology*, 36 (4): 445-471.
- Loader, I. en Walker, N. (2001) 'Policing as a public good: reconstituting the connections between policing and the state', *Theoretical Criminology*, 5 (1): 9-35.
- Rawlings, P. (2003) 'Policing before the police' in T. Newburn (red.), *Handbook of policing*, Cullompton, Willan: 41-65.
- Shearing, C.D. en Stenning, P.C. (1981) 'Modern private security' in M. Tonry and N. Morris

- (red.), *Crime and Justice (volume 3)*, Chicago: The University of Chicago Press: 193-245.
- SMVP (2006) *Veiligheid als bestuurlijke opdracht*, Dordrecht.
- Steden, R. van (2004) 'Particuliere beveiliging in Nederland: een branche in beweging' in VPB: *Een branche in beweging*, Gorinchem: 13-26.
- Steden, R. van (2005) 'De opkomst van particuliere beveiliging in Nederland: omvang en oorzaken nader bekeken' in J.R. Blad (red.), *Rijzende sterren in het veiligheidsonderzoek*, Den Haag, Boom Juridische Uitgevers: 35-45.
- Steden, R. van en Sarre, R. (2006) 'The growth of private security: trends in the European Union', *Security Journal* (nog te verschijnen).
- Terpstra, J. (2006) 'Veiligheidszorg

- als publiek goed bij een gedeelde verantwoordelijkheid' in L. Gunther Moor and R. Johannink (red.) *Gedeelde verantwoordelijkheid voor veiligheid*, Dordrecht, SMVP: 63-80.
- Terpstra, J. (2007) 'Nieuwe toezicht-houders in de publieke ruimte: geruimtelijke, fragmentering en vermarkting' in P. Ponsaers and L. Gunther Moor (red.), *Reassurance policing: concepten en receptie*, Brussel, Politeia: 129-152.
- Terpstra, J. and Kouwenhoven, R. (2004) *Samenwerken en netwerken in de lokale veiligheidszorg*, Zeist: Kerckebosch.
- A.J. en Slobbe, D.F. (2001) *Kerntaken van de politie: een inventarisatie van heersende opvattingen*, Zeist: Kerckebosch.

Noten

- 1 Deze cijfers zijn afkomstig van branchegegevens verzameld door de Vereniging van Particuliere Beveiligingsorganisaties (VPB).
- 2 Ministerie van Justitie, notitie 'particulier toezicht in het publieke domein' (kenmerk 5266617/504), Den Haag, 7 mei 2004.
- 3 Zie bijvoorbeeld de website van Group 4 Securicor: www.g4s.com.
- 4 Dit gebeurt al geruime tijd op kleine schaal. Het bedrijf Parcon levert bijvoorbeeld BOA's voor het tegengaan van kleine par-

- keerovertradingen.
- 5 Zie voetnoot 2.
- 6 Ontleend aan de *Haagsche Courant* van zaterdag 23 juli 2005. Daarin stelt Hans Duijst, algemeen directeur van Group 4 Securicor, dat de meeste organisaties die dat willen al beveiliging hebben ingehuurd. De beveiligingsbranche heeft met een hevige concurrentieslag te maken en hoopt daarom de overheid voor haar diensten te interesseren.
- 7 Onlangs melde Group 4 Securicor trots dat door ondergetekende onderzoek wordt gedaan naar particuliere beveiliging. '[Dit] is', zo schrijft men, 'best

- een betekenisvolle ontwikkeling. Wetenschappelijke aandacht voor de rol van particuliere beveiliging impliceert namelijk dat particuliere beveiliging zich een volwaardige, niet weg te denken rol in het Nederlandse veiligheidslandschap heeft veroverd. Dat de sector een zekere volwassenheid heeft bereikt'. (Sensor Special 'Particuliere beveiliging: groeien en grenzen verleggen', 2005).
- 8 Zie voetnoot 1.
- 9 Dit cijfer is afkomstig van Decisio (2004), een beleidsadviesbureau voor overheid en bedrijfsleven.